

zösen használt népkönyvtárakra lenne szükség.

Az új könyvkiadó vállalkozások sikerét biztosítaná, ha például megtudnák győzni a vegyeslakosságú községek román szellemi vezetőit, hogy rájuk hárul a közös román-magyar nyelvű népkönyvtárak megteremtésének előmozdítása. Sokat lendítené talán a megyei könyvnapok divattá tévése. Ilyen felolvasásokkal kiemelt könyvnapok keretében megbeszélést tarthatnának a megyei népkönyvtárak vezetői. Így pontos kulturtérkép birtokába lehetne jutni a népkönyvtárak létezését, működését, tapasztalatait illetően s ezek azután kiszabnák az új feladatot is. A meglévő népkönyvtárak kivirágzása is csak ilyen széles társadalmi segítséggel lehetséges. Ezt bizonyítja a „Magyar Nép“ Könyvtára, de még inkább a munkáskönyvtárak története.

E népkönyvtárak érdekében csak hasznos lehet az erdélyi könyvkiadók versengése, ha az értékes könyvekkel történik és nem fajul el üzleti versengéssé. (Nagy István)

NÉPKÖNYVTÁRAK KÜLFÖLDÖN. Külföldön a nép és munkáskönyvtárak főleg a 8 órás munkanap bevezetése után terjedtek el. A nagyobb szabadidővel rendelkező dolgozónak lehetősége nyílt életét — munka után — testedzéssel, szórakozással és önművelődéssel emberibbé tenni. Az ezt a folyamatot elősegítő magán és állami kezdeményezések elsősorban a népkönyvtárakat szorgalmazták az összes népi művelődési intézmények közül s bár újabb a rádió és film igen hatékony kulturterjesztő eszközöknek bizonyultak, a könyv és könyvtár maradtak továbbra is a legfontosabb nevelési eszközök. Értethető is. A népkönyvtárak — helyes szervezés mellett — a legalkalmasabbak a dolgozó egyéniségének kifejlesztésére és látóköre kiszélesítésére, amikor kora szellemi mozgalmába bevezetve azt nemcsak termelési, de társadalmi értékűvé is emeli. A dolgozó a népkönyvtárak szakirodalmá révén elsajátíthatja a mindennapi foglalkozásához szükséges magasabb ismereteket s így életfeltételein javíthat. Mindezeket a célkitűzéseket magáévá téve: 1. A népkönyvtárak nem várják meg, hanem „eléje mennek“ olvasóiknak; — 2. Összetételükben változatosak: szórakoztató és tanító műveket egyenlő arányban tartalmaznak; — 3. Működésükben a dolgozó rétegek

életkörülményeihez alkalmazkodnak. Így pl. vasárnap és munka utáni időkből is látogathatók stb.

A népkönyvtárak országokonkénti állásáról kimerítő adatokat találunk a Nemzetközi Szellemi Együttműködés Intézete által lefolytatott ankét eredményeit összefoglaló kötetben. (Bibliothèques populaires et loisirs ouvriers, Paris 1933). Eszerint a népkönyvtár-szervezésnek általában két típusa ismeretes. Az egyiket az állam vagy valamely kulturális intézmény egész országra kiterjedő kezdeményezése jellemzi. Ez az irányzat főleg Oroszországban nyilvánul meg. Az ankét idején — 1933-ban — Oroszország területén 18.000 népkönyvtár működött 58 millió kötettel. Ebből 12.028 falun. Az orosz népkönyvtárak eljutnak a legeldugottabb ázsiai településre, üzemekbe, klubokba, sőt a hadsereg kaszárnyáiba is.

Míg Oroszországban maga az állam irányítja a könyvtárak működését, addig például Svájcban ez a feladat a „Mindenki könyvtára“ elnevezésű intézményre hárul. A régi Ausztriában s a volt Csehszlovákiában az „Uránia“ illetve a „Masaryk Intézet“-ek töltötték be hasonló feladatkört.

A népkönyvtárak másik típusa nemzeti egyesületek alakjában jelentkezik. Ezek célja a különböző könyvtárak közötti kapcsolat meg-

teremtése. Így Angliában a National Central Library a legtávolabbi könyvtárnak is rövid időn belül bármely könyvet eljuttat. Svédországban ugyanebből a célból elosztó központokat állítottak fel vidékenként.

Az Egyesült Államokban nincs semmi különbség a nép és rendes nyilvános könyvtárak között. Az utóbbiak száma oly nagy (10.937 könyvtár 162 millió kötettel) és oly feltételek mellett működnek (vasárnap is nyitva, díjtalan), hogy a népkönyvtárak szerepét eredményesen helyettesítik.

A népkönyvtárak általános szervezése mellett, a legtöbb országban igyekeznek a könyveket minél hozzáférhetőbbé tenni a lakosság számára. Így pl. Svájcban a „Mindenki könyvtára“ kezdeményezéséből mozgókönyvtárfiókokat létesítettek. Holland-Indiában és a köztársasági Spanyolországban a mozgó könyvtár érdekes formája, a „bibliobus“, a kocsi- vagy autóra szerelt kis könyvtár, mely bizonyos időközökben felkeresi a távoleső vidékek lakosságát s friss olvasmányokkal látja el.

A népkönyvtárak népszerűsítésére egész sor eszköz szolgál, mint pl. a könyvtárak szép, világos helyiségekben való elhelyezése, a könyvek izlées kiállítása és kötése, az általános sajtó propaganda, különböző katalógusok, könyvkiállítások stb. Fontosnak tartják megfelelő és változatos tartalmú könyvsorozatok kiadását. Amerikában a „Library Association“ lélektannal, angol irodalommal, francia forradalommal, szellem-higiéniával és társadalmi problémákkal foglalkozó könyveket adott ki eddig 700.000 példányban.

A népkönyvtárak vezetése szempontjából nagy jelentősége van a könyvtáros személyének és képzettségének: a népkönyvtáros u. i. nem adminisztratív hivatalnok csupán, hanem társadalmi szerepet betöltő egyén. Szoros kapcsolatban az olvasókkal, a legtöbb esetben a könyvtáros tártozik felkelteni a könyvtárlátogató

figyelmét, olvasási készségét. Az igazi népkönyvtáros olvasói „szellemi igazgatója“. Természetesen e feladatkör betöltéséhez az általános műveltség és a szakismeretek mellett fejlett pedagógiai sőt pszichológiai érzékkel kell rendelkeznie.

Külföldön a „bibliotechnomia“ szaktudomány s igen nagy gondot fordítanak a népkönyvtárosok nevelésére. Az Egyesült Államokban már 1887 óta működik a Columbia University School of Library Service, Oroszországban pedig számos felső és alsóbb fokú tanfolyamon képzik ki a népkönyvtárosokat. (Gál Ernő)

GALILEI. Háromszázhetvenöt éve mult februárban, hogy épp Michel-Angelo halálának évében Pisában megszületett Galileo Galilei, a modern mechanika megalapítója. Apja jőnevű zenész, aki fiát szülővárosában, Pisában iskoláztatja. A fiatal Galilei már tizenkilenc éves korában megkezdte nagyszerű felfedéseinek sorát.

A pisai katedrálisban megfigyelt egy mozgó lámpát s pulzusán mérve megállapította, hogy a lengések ideje mindig pontosan ugyanaz. Ez a megfigyelés az ingaóra alapja.

Amiatt elvégezte tanulmányait s tanárrá lett Pisában a testek legegyszerűbb mozgásait kezdte tanulmányozni s különösen a testek esését. A híres ferde toronyból különböző sulyu, de azonos formájú testeket ejtett le s megállapította, hogy azok azonos sebességgel érnek a földre. Ezek a kísérletek vezettek a szabadesés törvényeihez. A matematika alkalmazásával végül, mely tekintetben egyike volt a legelsőeknek, sikerült kialakítania a mechanika alapját.

A természet könyve — mondta — a matematika nyelvén van megírva; jellemzői a háromszögek, körök és más mértani alakzatok, melyeknek közvetítése nélkül lehetetlen emberileg megérteni egyetlen szót is.

Az egyenletesen gyorsuló mozgás, az átló, a vetületek, a centrifugális